

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Konwencja stambulska „ratuje życie”? Raport Rady Europy wzywa do powszechnej ratyfikacji i pogłębionej implementacji

- 23 marca 2026 r. Komisja ds. Równości i Niedyskryminacji Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy przyjęła raport pt. „Promowanie Konwencji Stambulskiej i poprawa jej wdrażania: budowanie na podstawie zdobytych doświadczeń”, który 30 marca 2026 r. został opublikowany jako oficjalny dokument.
- Dokument wzywa wszystkie państwa członkowskie Rady Europy do powszechnej ratyfikacji Konwencji stambulskiej oraz jej pełnego i skutecznego wdrożenia na poziomie krajowym.
- Raport postuluje znaczące wzmocnienie mechanizmu monitorującego GREVIO, zwiększenie finansowania polityk antyprzemocowych oraz dalszy rozwój specjalistycznych systemów wsparcia dla ofiar.
- Autorzy raportu podkreślają konieczność prowadzenia szeroko zakrojonej edukacji antyprzemocowej, ukierunkowanej na „przeciwdziałanie stereotypom genderowym” oraz „zmianę tradycyjnych ról społecznych” kobiet i mężczyzn.
- Dokument zdecydowanie negatywnie odnosi się do krytyków Konwencji, określając ich działania mianem „zorganizowanej dezinformacji” i wzywając do aktywnego przeciwdziałania wszelkim głosom podważającym założenia traktatu.
- Debata plenarna oraz głosowanie nad raportem w Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy zaplanowane są na 22 kwietnia 2026 r.

Raport (Doc. 16372) przyjęty 23 marca 2026 r. przez Komisję ds. Równości i Niedyskryminacji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy (PACE) stanowi kolejny etap rozwoju europejskiej debaty dotyczącej znaczenia Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Konwencji stambulskiej), jako podstawowego instrumentu prawnego służącego przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Dokument ten wpisuje się w szerszy proces ewaluacji funkcjonowania Konwencji po kilkunastu latach od jej przyjęcia oraz próbę określenia kierunków jej dalszego wdrażania w państwach członkowskich Rady Europy.

Ideologiczne fundamenty Konwencji stambulskiej – co kryje się za walką z przemocą?

Cytaty przytoczone w niniejszej analizie pochodzą z tego dokumentu i zostały przetłumaczone na język polski przez autora analizy. Angielskie słowo „gender” można tłumaczyć jako „płeć/ptciowy” w

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

odniesieniu do płci biologicznej lub pozostawić jako „gender/genderowe” w odniesieniu do tzw. płci społeczno-kulturowej, będącej pojęciem związanym z ideologią gender. Dlatego w niniejszej analizie termin „gender” został oddany jako „gender/genderowe”, ponieważ w oficjalnym polskim przekładzie Konwencji Stambulskiej w art. 3 (Definicje), w punkcie c, zawierającym w angielskiej wersji definicję słowa „gender”, wskazano, że „płeć społeczno-kulturowa oznacza społecznie skonstruowane role, zachowania, działania i atrybuty, które dane społeczeństwo uznaje za odpowiednie dla kobiet lub mężczyzn” (w wersji anglojęzycznej: „*gender shall mean the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men*”).

Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, przyjęta w 2011 r. i zwana Konwencją stambulską, została przedstawiona jako pierwszy kompleksowy, prawnie wiążący traktat międzynarodowy, który w sposób systemowy reguluje przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet. Jej konstrukcja opiera się na czterech filarach: zapobieganiu przemocy, ochronie ofiar, ściganiu sprawców oraz prowadzeniu skoordynowanej, wielosektorowej polityki publicznej. Raport Parlamentu Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy (PACE) z 30 marca 2026 r. autorstwa sprawozdawczynie Zity Gurmai (Węgry, SOC), zatytułowany „Promowanie Konwencji Stambulskiej i poprawa jej wdrażania: budowanie na podstawie zdobytych doświadczeń”, stanowi kolejną oficjalną próbę oceny ponad dziesięcioletniego funkcjonowania Konwencji. Dokument ten, choć formalnie niewiążący, ma charakter polityczno-rekomendacyjny i jest adresowany zarówno do państw członkowskich Rady Europy, jak i parlamentów narodowych.

Raport PACE uznaje wprawdzie, że skuteczność Konwencji zależy w praktyce od poziomu jej implementacji na poziomie krajowym oraz rzeczywistego funkcjonowania przewidzianych w niej mechanizmów (pkt 21–29 memorandum wyjaśniającego). Jednocześnie jednak nie kwestionuje ani nie poddaje krytycznej analizie fundamentalnych założeń ideologicznych, na których Konwencja się opiera. Przeciwnie – w pełni je powiela i wzmacnia, traktując je jako niepodważalne ramy analityczne. W efekcie dokument stanowi kontynuację i pogłębienie tej samej narracji, co do której nie ma jednak konsensusu międzynarodowej społeczności.

Konwencja stambulska opiera się bowiem na błędnym i ideologicznym ujęciu przyczyn przemocy domowej. Głównym założeniem leżącym u podstaw zarówno Konwencji, jak i analizowanego raportu PACE jest przekonanie o strukturalnym (systemowym) charakterze przemocy wobec kobiet. Zgodnie z tą perspektywą, przemoc nie wynika przede wszystkim z indywidualnych patologii sprawców, dysfunkcji rodzinnych, problemów alkoholowych, zaburzeń osobowości czy innych czynników społeczno-ekonomicznych, lecz stanowi nieodłączny element istniejących w społeczeństwie norm kulturowych, historycznych relacji władzy i stereotypów dotyczących ról kobiet i mężczyzn. W optyce Konwencji, a za nią raportu, przemoc jest zjawiskiem zakorzenionym w samej strukturze społeczeństwa, a nie efektem dewiacji czy marginalnych zachowań jednostek.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Raport wprost formułuje to założenie już w pierwszym punkcie projektu rezolucji (pkt 1), stwierdzając, że „przemoc wobec kobiet stanowi poważne naruszenie praw człowieka i jest przejawem historycznie nierównych relacji władzy między kobietami a mężczyznami, opartych na idei niższości kobiet, prowadzącej do sprawowania nad nimi kontroli i dominacji”. Identyczną tezę powtarza w punkcie 32 memorandum wyjaśniającego, gdzie GREVIO krytykuje państwa stosujące podejście gender-neutralne: „taki podejście nie uwzględnia, że gender jest pierwotnym motywem przemocy ze względu na płeć wobec kobiet, a przemoc wobec kobiet jest zarówno przyczyną, jak i konsekwencją nierówności między kobietami a mężczyznami”. Podobnie w punkcie 33 autorzy raportu podkreślają, że gender-neutralne polityki „nie pojmują genderowej dynamiki przemocy” i w konsekwencji utrwalają systemowe upośledzenie kobiet. Te sformułowania pokazują, że raport nie tylko nie dystansuje się od strukturalnej interpretacji przemocy, ale czyni ją centralnym elementem swojej analizy.

Strategia walki z przemocą zaproponowana w Konwencji stambulskiej oraz konsekwentnie rozwijana w raporcie PACE wywodzi się z ideologicznej perspektywy gender, wprowadzonej do międzynarodowego dyskursu przez radykalne nurty feminizmu trzeciej fali. Koncepcja ta zakłada po pierwsze, że płeć biologiczna (sex) ma charakter drugorzędny wobec płci kulturowej (gender), która jest konstruktem społecznym całkowicie niezależnym od obiektywnych uwarunkowań biologicznych. Po drugie – że historyczne wzorce kobiecości i męskości ukształtowały się w wyniku nierównych relacji władzy, co doprowadziło do systemowej, strukturalnej dyskryminacji kobiet. W ten sposób pojęcie „gender” łączy w sobie elementy skrajnego relatywizmu, marksistowskiej dialektyki walki klas oraz postmodernistycznej dekonstrukcji rzeczywistości.

Raport PACE konsekwentnie operuje w tej perspektywie. W punkcie 14.1.4 projektu rezolucji wzywa państwa do stosowania „gender perspective” zarówno przy wdrażaniu Konwencji, jak i przy ewaluacji podejmowanych środków. W punktach 31–33 memorandum wyjaśniającego GREVIO ostro krytykuje jakiegokolwiek odejścia w kierunku podejścia neutralnego płciowo, uznając je za nieefektywne i szkodliwe. Autorzy raportu idą dalej w punkcie 41, gdzie stwierdzają, że gender-neutralne dyskursy są „wzmocnione przez zorganizowany *backlash* i konserwatywne kampanie”, które mają na celu „rozmontowanie globalnych osiągnięć w dziedzinie praw kobiet”. W ten sposób raport nie tylko podtrzymuje ideologiczną kategorię gender, ale czyni z niej kryterium oceny polityk krajowych.

Kolejnym filarem ideologicznym Konwencji jest uznanie tzw. stereotypów genderowych za główne źródło przemocy (art. 12 ust. 1). W związku z tym państwa-strony zobowiązane są do aktywnego „wykorzenia” tradycji, zwyczajów i praktyk, które utrwalają tradycyjne role kobiet i mężczyzn, oraz do wprowadzania do programów edukacyjnych treści promujących „niestereotypowe role społeczno-kulturowe”. Raport PACE w pełni powieliła i rozwija tę narrację. W punkcie 14.2.1 projektu rezolucji wzywa do inwestowania w „edukację i podnoszenie świadomości na temat równości płci i niestereotypowych ról” jako podstawowego sposobu zwalczania root causes przemocy. W punkcie 25 memorandum wyjaśniającego podkreśla pozytywne przykłady zmian w programach szkolnych i uniwersyteckich, które wprowadziły „promowanie równości między kobietami a mężczyznami oraz

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

zapobieganie przemocy wobec kobiet i dziewcząt”. Podobnie w punktach 35 i 44.2 memorandum autorzy raportu wskazują na „patriarchalne postawy” oraz „gender stereotypes” jako czynniki, które nadal dominują w postępowaniach sądowych dotyczących opieki nad dziećmi, co – zdaniem raportu – wymaga dalszej interwencji edukacyjnej i legislacyjnej.

Warto zaznaczyć, że Konwencja (a za nią raport) nie definiuje precyzyjnie zakresu pojęcia „stereotypy genderowe”. Brak tej definicji, wielokrotnie podnoszony przez krytyków, stwarza szerokie pole do interpretacji i potencjalnych nadużyć, co raport pomija milczeniem.

Raport PACE zwraca uwagę na wysoką skalę przemocy wobec kobiet w Europie oraz jej konsekwencje społeczne, zdrowotne i ekonomiczne (pkt 2, 12 memorandum). Jednocześnie wskazuje liczne bariery: brak zaufania do wymiaru sprawiedliwości, utrzymujące się stereotypy, niedostateczną infrastrukturę wsparcia oraz niedofinansowanie polityk publicznych (punkty 3–4, 34–35). W odpowiedzi dokument wzywa do powszechnej ratyfikacji Konwencji przez wszystkie państwa członkowskie Rady Europy (pkt 13 oraz 14.1.1 projektu rezolucji), uznając brak ratyfikacji za źródło zróżnicowania standardów ochrony i naruszenie spójności europejskiego systemu praw człowieka.

Istotną część raportu stanowią szczegółowe rekomendacje dotyczące poprawy wdrażania Konwencji. Autorzy postulują m.in. rozwój kompleksowych systemów wsparcia dla ofiar (pkt 14.3), w tym schronisk, linii pomocowych, pomocy psychologicznej i prawnej, z uwzględnieniem podejścia interseksyjnego (pkt 14.3.2). Szczególny nacisk położono na rolę wymiaru sprawiedliwości – obowiązkowe szkolenia dla policji, prokuratorów i sędziów (pkt 14.4.1 oraz 47 memorandum), eliminowanie przeszkód proceduralnych oraz stosowanie definicji przestępstw seksualnych opartych na braku dobrowolnej zgody („Tylko tak znaczy tak” – pkt 14.4.3). Raport podkreśla również znaczenie działań prewencyjnych poprzez edukację antyprzemocową i kampanie społeczne (pkt 14.2), w tym walkę ze stereotypami płciowymi.

Zorganizowana dezinformacja czy uzasadniona krytyka? Raport zamyka debatę

W sekcji 8 raportu (punkty 58–69) autorzy bezpośrednio odnoszą się do rosnącej krytyki Konwencji w niektórych państwach. Krytykę tę określają jako „zorganizowaną dezinformację”, „fałszywe narracje” oraz „atak na równość genderową i prawa kobiet” (pkt 10, 14.1.2 projektu rezolucji oraz pkt 58–60 memorandum). Raport nie podejmuje merytorycznej dyskusji nad zgłaszanymi zastrzeżeniami co do ideologicznych podstaw Konwencji, lecz traktuje je jako element szerszego „sprzeciwu (*backlash*) wobec równości płci i praw kobiet”. W punktach 60–63 powołuje się na opinie Komisji Weneckiej, by podważyć legalność ewentualnych wypowiedzi Konwencji.

Raport szeroko odnosi się także do mechanizmu monitorującego GREVIO (punkty 1–3, 31–35, 43–45 memorandum), podkreślając konieczność wzmocnienia jego roli, pełnej współpracy państw oraz wdrażania rekomendacji. Podkreśla znaczenie przejrzystości raportowania i udziału organizacji

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

pozarządowych (sekcja 5.1, punkty 38–42). Porusza również nowe wyzwania, takie jak przemoc w przestrzeni cyfrowej i technologie AI (pkt 5, 14.1.6 projektu rezolucji oraz pkt 49 memorandum), wzywając do dostosowania instrumentów prawnych do zmieniających się realiów technologicznych – zawsze jednak w ramach perspektywy gender.

Z perspektywy prawnej raport PACE podkreśla znaczenie Konwencji jako instrumentu wyznaczającego najwyższe standardy ochrony (pkt 6, 78–82 memorandum), jednocześnie wzywając do jej szerokiego i konsekwentnego wdrażania na poziomie krajowym i europejskim. Dokument, choć formalnie niewiążący, stanowi istotny punkt odniesienia dla kierunków polityki publicznej w państwach członkowskich Rady Europy. Może wpływać zarówno na kierunki legislacyjne, jak i na praktykę stosowania prawa oraz rozwój instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy. Raport w pełni wpisuje się w narrację Konwencji stambulskiej. Konsekwentnie powiela jej centralne, ideologiczne założenia: strukturalny charakter przemocy (pkt 1, 32), prymat kategorii gender (pkt 14.1.4, 31–33), walkę ze stereotypami i tradycyjnymi rolami płciowymi (pkt 14.2.1, 25) oraz konieczność głębokiej zmiany norm kulturowych i edukacyjnych. Zamiast krytycznej refleksji nad tymi założeniami, raport traktuje je jako aksjomatyczne i wzywa do ich dalszego wzmocnienia, a wszelkie głosy podważające ideologiczne fundamenty Konwencji kwalifikuje jako „zorganizowaną dezinformację”. W ten sposób dokument nie tylko nie koryguje błędów pierwotnej Konwencji, ale utrwała je na poziomie politycznym i instytucjonalnym Rady Europy.

W kontekście dalszych prac instytucjonalnych kluczowe znaczenie będzie miała zaplanowana na 22 kwietnia 2026 r. debata plenarna oraz głosowanie nad raportem w Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy. Ich wynik może wpłynąć na dalszy kierunek działań Rady Europy w obszarze przeciwdziałania przemocy wobec kobiet oraz na sposób postrzegania Konwencji jako instrumentu kształtującego standardy prawne w Europie.

Podsumowanie

Raport wpisuje się w wyraźny trend instytucjonalnego wzmocnienia Konwencji stambulskiej i nadawania jej roli niemal niepodważalnego punktu odniesienia dla polityki publicznej wszystkich w Europie. Z perspektywy prawa międzynarodowego kluczowe pozostaje fundamentalne rozróżnienie pomiędzy samym tekstem traktatu, który został przyjęty przez państwa, a jego daleko idącą, ideologiczną interpretacją promowaną przez GREVIO i Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy. Raport nie tylko nie łagodzi najbardziej kontrowersyjnych założeń Konwencji, ale wręcz je radykalizuje. Widać to szczególnie w powtarzającym się twierdzeniu, że przemoc wobec kobiet ma charakter strukturalny i wynika z „patriarchalnych norm” oraz „stereotypów genderowych”, a nie przede wszystkim z indywidualnych patologii sprawców.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Julia Książek – analityk Centrum Prawa Międzynarodowego Ordo Iuris